

സൂറ-19

മര്യം

42. ഇബ്റാഹീം സ്വപിതാവിനോടോതിയ തോർക്കുക: പ്രിയ പിതാവേ, കേൾക്കാനും കാണാനും കഴിവില്ലാത്തതും അങ്ങേക്ക് ഒരു പ്രയോജനവും ചെയ്യാനാവാത്തതുമായതിനെ ആരാധിക്കുന്നതെന്തിന്?

إِذْ قَالَ لِأَبِيهِ يَا أَبَتِ لِمَ تَعْبُدُ مَا لَا يَسْمَعُ وَلَا يُبْصِرُ وَلَا يُغْنِي عَنْكَ شَيْئًا

﴿٤٢﴾

43. പ്രിയ പിതാവേ, അങ്ങേക്കു ലഭിച്ചിട്ടില്ലാത്ത ഒരു ജ്ഞാനം എനിക്കു ലഭിച്ചിരിക്കുന്നു. ആകയാൽ അങ്ങ് എന്നെ പിന്തുടർന്നാലും. ഞാൻ അങ്ങയെ നേർവഴിക്കു നയിക്കാം.

يَا أَبَتِ إِنِّي قَدْ جَاءَنِي مِنَ الْعِلْمِ مَا لَمْ يَأْتِكَ فَاتَّبِعْنِي أَهْدِكَ صِرَاطًا سَوِيًّا

﴿٤٣﴾

44. പ്രിയ പിതാവേ, അങ്ങ് ചെങ്കുത്താൻ വഴി പ്പെടാതിരുന്നാലും. ചെങ്കുത്താൻ കരുണാമയനായ അല്ലാഹുവിനെ ധിക്കരിച്ചവനാകുന്നു.

يَا أَبَتِ لَا تَعْبُدِ الشَّيْطَانَ إِنَّ الشَّيْطَانَ كَانَ لِلرَّحْمَنِ عَصِيًّا

﴿٤٤﴾

45. പ്രിയ പിതാവേ, കരുണാമയനായ അല്ലാഹുവിന്റെ ശിക്ഷ അങ്ങയെ ബാധിക്കുമെന്നും അങ്ങനെ അങ്ങ് ചെങ്കുത്താന്റെ കൂട്ടാളിയായിത്തീരുമെന്നും ഞാൻ ഭയപ്പെടുന്നു.

يَا أَبَتِ إِنِّي أَخَافُ أَنْ يَمَسَّكَ عَذَابٌ مِنَ الرَّحْمَنِ فَتَكُونَ لِلشَّيْطَانِ وَلِيًّا

﴿٤٥﴾

46. പിതാവ് ക്ഷോഭിച്ചു: ഹേ, ഇബ്റാഹീം, നീ എന്റെ ദൈവങ്ങളിൽ അത്യുപതനാണെന്നോ? ഈ നിലപാടിൽനിന്നു വിരമിച്ചില്ലെങ്കിൽ തീർച്ചയായും ഞാൻ നിന്നെ എറിഞ്ഞോടിക്കും. നീ എന്നെന്നേക്കുമായി എന്നെ വിട്ടു പൊയ്ക്കൊള്ളണം.

قَالَ أَرَأَيْتَ إِنْ عَلَّمْتُكَ لِي إِلَهًا مِمَّنْ عَدُوٌّ لِي لِيُكْفِرَ بِكَ وَأَهْجُرَنِي

﴿٤٦﴾

47. ഇബ്റാഹീം പറഞ്ഞു: അങ്ങേക്കു സലാം! അങ്ങേക്കു മാപ്പു നൽകാൻ ഞാനെന്റെ വിധാതാവിനോടു പ്രാർഥിക്കാം. അവൻ എന്നോട് ഏറെ കനിവുള്ളവനാകുന്നു.

قَالَ سَلِّمْ عَلَيْكَ سَأَسْتَغْفِرُ لَكَ رَبِّي إِنَّهُ كَانَ بِي حَفِيًّا

﴿٤٧﴾

എന്റെ പ്രിയ പിതാവേ = يَا أَبَتِ തന്റെ പിതാവിനോട് = لِأَبِيهِ അവൻ പറഞ്ഞത്(ഇബ്റാഹീം ഓതിയതോർക്കുക) = إِذْ قَالَ
അങ്ങ് ആരാധിക്കുന്നതെന്തിന് = لِمَ تَعْبُدُ
കേൾക്കാത്തതിനെയും കാണാത്തതിനെയും(കേൾക്കാനോ കാണാനോ കഴിവില്ലാത്തതും) = مَا لَا يَسْمَعُ وَلَا يُبْصِرُ
അങ്ങേക്ക് യാതൊരു പ്രയോജനവും ചെയ്യാനാവാത്തതുമായ വസ്തുക്കളെ = وَلَا يُغْنِي عَنْكَ شَيْئًا

ഖുർആൻ ബോധനം

ങ്ങൾകൊണ്ട് കൊത്തിയുണ്ടാക്കിയ ശിൽപങ്ങൾക്ക് കേൾക്കാനോ കാണാനോ ഉള്ള ശക്തിയില്ല. അങ്ങേക്ക് എന്തെങ്കിലും തരത്തിൽ പ്രയോജനം ചെയ്യാനും അവക്കു കഴിവില്ലെന്ന് അങ്ങേക്കു തന്നെ അറിയാമല്ലോ. എന്നിട്ടും അങ്ങ് അവയെ ഭജിക്കുകയും പൂജിക്കുകയും ചെയ്യുന്നതിൽ എന്തു യുക്തിയാണുള്ളത്? വിഗ്രഹാരാധനയുടെ യുക്തിരാഹിത്യത്തിനുള്ള ഏറ്റവും പ്രകടവും ലളിതവുമായ തെളിവാണ്. മുസ്ലിമാർക്കും മനബുദ്ധികൾക്കുംവരെ ഇത് എളുപ്പം മനസ്സിലാകും. പക്ഷേ ചെങ്കുത്താന്റെ കിരന്മാർ വ്യാഖ്യാനക്കസർത്തുകൾ കൊണ്ട് മഹാബുദ്ധിമാന്മാരെയും വിദാന്മാരെയുംവരെ അതിന്റെ മുമ്പിൽ കുമ്പിടുവിച്ച് വിഡ്ഢികളാക്കിക്കൊണ്ടിരിക്കുന്നു.

ദൈവത്തിനു പങ്കാളികളുണ്ടോ, ഇല്ലേ, ഉണ്ടെങ്കിലാ രാണത് തുടങ്ങിയ പ്രശ്നങ്ങൾ കേവല നിഗമനങ്ങളെ ആസ്പദമാക്കി തീരുമാനിക്കേണ്ട കാര്യമല്ല എന്നതാണ് രണ്ടാമതായി മുന്നോട്ടുവെക്കുന്ന തത്ത്വം. മനുഷ്യൻ ദൈവത്തിൽ വിശ്വസിക്കുന്നത് സ്വന്തം പ്രകൃതിയിലും ബുദ്ധിയിലും ചുറ്റുപാടില്ലാത്ത അതിനു ധാരാളം സാക്ഷ്യങ്ങളുള്ളതുകൊണ്ടാണ്. സാമാന്യ മാനുഷിക പ്രകൃതിയുള്ള ഓരോ മനുഷ്യനും ദൈവത്തിൽ വിശ്വസിക്കാൻ നിർബന്ധിതനാണ്. പക്ഷേ ആ വിശ്വാസത്തിനു വ്യക്തത വരുത്താനും നിർണിത രൂപം നൽകാനും മറ്റുള്ളവർക്ക് പകർന്നു കൊടുക്കാനും അൽഇൽമ്-യഥാർഥ അതാനം അനിവാര്യമാകുന്നു. അൽഇൽമ് ആവട്ടെ സാക്ഷാൽ ദൈവത്തിങ്കൽനിന്ന് ദിവ്യബോധനം വഴി ലഭിക്കേണ്ടതാകുന്നു. ഇബ്റാഹീം നബി പിതാവിനോട് താങ്കൾക്കില്ലാത്ത ഒരു അതാനം എനിക്കു കിട്ടിയിരിക്കുന്നു എന്നു പറയുന്നതിന്റെ സാരം എന്നെ അല്ലാഹു പ്രവാചകനായി നിയോഗിച്ചിരിക്കുന്നുവെന്നും എനിക്കവൻ ദിവ്യവെളിപാട് (വഹ്യ്) നൽകുന്നുണ്ടെന്നുമാണ്. അങ്ങ് കേവലമായ ഊഹങ്ങളെയും അനുമാനങ്ങളെയും അനുധാവനം ചെയ്യാതെ എനിക്കു ലഭിച്ച ഈ ദിവ്യ അതാനത്തെ പിന്തുടരേണം. ആ അതാനത്തിന്റെ വെളിച്ചത്തിൽ ഞാൻ അങ്ങേക്ക് നേർവഴി കാണിച്ചുതരാം. നേരിട്ട് അല്ലാഹുവിങ്കലേക്കെത്തുന്ന മാർഗമാണ് നേരായ വഴി- صراط مستقيم. ഇതുതന്നെയാണ് മറ്റു സ്ഥലങ്ങളിൽ صراط مستقيم എന്നുപറഞ്ഞിട്ടുള്ളതും. നേരിട്ട് അല്ലാഹുവിങ്കലേക്കെത്തുന്ന ശരിയായ പാതയെ صراط مستقيم നെ-തൗഹീദിന്റെ പാത എന്നും പറയാം.

മൂന്നാമതായി ഉണർത്തിയിരിക്കുന്നത് ചെങ്കുത്താൻ ഇബാദത്തു ചെയ്യുന്നതിനെതിരെയുള്ള താക്കീതാണ്. ചെങ്കുത്താൻ മനുഷ്യനെ വഴിപിഴപ്പിക്കാൻ പ്രതിജ്ഞയെടുത്തവനാണ്. ചെങ്കുത്താൻ ഇബാദത്ത് ചെയ്യരുത് എന്നാണിവിടെ പറയുന്നത്. ആരാധന, അനുസരണം, വിധേയത്വം, ഭയഭക്തി, സ്നേഹം മുതലായ, യജമാനത്വം അടിമത്വത്തിൽ നിന്നാവശ്യപ്പെടുന്ന എല്ലാ ഭാവങ്ങളുടെയും ആത്യന്തിക രൂപത്തെ കുറിക്കുന്ന ഒരു സാങ്കേതിക പദമാണ് ʿibādah എന്ന് ചുറ്റു ആൻ ബോധനം നേരത്തെ വ്യക്തമാക്കിയിട്ടുണ്ട്. ചെങ്കുത്താനെ ചെങ്കുത്താനെന്നറിഞ്ഞുകൊണ്ട് മനുഷ്യൻ ആരാധിക്കുന്നില്ല. എല്ലാവരും ചെങ്കുത്താനെ ശപിക്കുന്നവരാണ്. പക്ഷേ, മനുഷ്യൻ അല്ലാഹുവല്ലാത്തവരെ, അതു വിഗ്രഹങ്ങളാവട്ടെ, സൂര്യചന്ദ്രഗ്രഹങ്ങളാവട്ടെ, ജന്തുക്കളോ മനു

ഷ്യരോ പുണ്യാത്മക്കളോ ഈസാ നബിയെപ്പോലുള്ള പ്രവാചകന്മാരോ ആരാവട്ടെ-ആരാധിക്കുന്നതും ചെങ്കുത്താനുള്ള ആരാധനയാകുന്നു. ചെങ്കുത്താന്റെ പ്രചോദനത്തിന് വഴിപ്പെട്ടുകൊണ്ടാണതു ചെയ്യുന്നത്. ചെങ്കുത്താനുള്ള ഈ അനുസരണം, വഴിപ്പെടൽ അവനുള്ള ഇബാദത്താകുന്നു. ഒരു ശക്തിയെ അങ്ങേയറ്റം വെറുക്കുകയും ദൂഷിക്കുകയും ചെയ്യുന്നവരും അല്ലാഹുവിനെതിരിൽ ആ ശക്തിയെ അനുസരിക്കുന്നുവെങ്കിൽ അതിന്റെ അടിമകളും ആരാധകരും തന്നെയാകുന്നു.

36:60 സൂക്തത്തിൽ “مَنْ يَدْعُنَا إِلَىٰ تَعْبُدُوا الشَّيْطَانَ إِنَّهُ يَدْعُنَا إِلَىٰ إِبْتِغَاءِ الْوَجْدِ وَإِنَّا لَآ نَسْتَجِيبُ لِمَنْ يَدْعُنَا إِنَّا لِلَّهِ أَطِيعُونَ” (സത്യത്തിൽ അല്ലാഹുവിനെ വെടിഞ്ഞ് അവർ ആരാധിക്കുന്നത് കേവലം അബലകളെയാകുന്നു. മുട്ടൻ ചെങ്കുത്താനെത്തന്നെ യാണവരാധിക്കുന്നത്). വിഗ്രഹങ്ങളെ പൂജിക്കുന്നതിലൂടെ, കരുണാവാരിധിയായ അല്ലാഹുവിനെ ധിക്കരിച്ച് മനുഷ്യന്റെ ബലവൈരിയായി വർത്തിക്കുന്ന ചെങ്കുത്താന്റെ പ്രചോദനത്തിനു വഴിപ്പെട്ടുപോകരുത് എന്നാണ് ഇബ്റാഹീം(അ) പിതാവിനെ ഉണർത്തുന്നത്.

ഇബ്റാഹീം(അ) ഉണർത്തുന്ന മൂന്നാമത്തെ സംഗതി ഇതാണ്: ചെങ്കുത്താന്റെ വലയിൽപെട്ടുപോയതിനും അല്ലാഹുവിനെ വെടിഞ്ഞ് മിഥ്യാ ദൈവങ്ങളെ പൂജിക്കുന്നതിനും അങ്ങേക്ക് ഇതുവരെ ഒരു ന്യായമുണ്ടായിരുന്നു; അല്ലാഹുവിങ്കൽനിന്നുള്ള സന്മാർഗദർശനമൊന്നും ലഭിച്ചിരുന്നില്ല എന്ന്. എന്നാൽ ഇപ്പോഴിതാ അല്ലാഹുവിന്റെ അനുഗ്രഹത്താൽ, സന്മാർഗ അതാനവുമായി ഞാൻ അങ്ങയുടെ മുന്നിൽ വന്നതോടെ ആ ന്യായം ഇല്ലാതായിരിക്കുന്നു. അങ്ങ് ഇനിയും അസത്യത്തിൽ ശഠിച്ചു നിൽക്കുകയാണെങ്കിൽ അല്ലാഹുവിന്റെ ശിക്ഷക്കിരയാകുമെന്ന്, അഥവാ ചെങ്കുത്താന്റെ കൂട്ടാളിയായിത്തീർന്ന് അവനും കൂട്ടാളികൾക്കും വിധിക്കപ്പെട്ട പരിണതിയിലകപ്പെടുമെന്ന് ഞാൻ ഭയപ്പെടുന്നു.

46. മകന്റെ തത്ത്വോപദേശങ്ങളൊന്നും ആ പിതാവിനെ തെല്ലും ആകർഷിച്ചില്ല. താൻ ആരാധിക്കുകയും പൗരോഹിത്യം വഹിക്കുകയും ചെയ്യുന്ന പാരമ്പര്യ ദൈവങ്ങളെ ചോദ്യം ചെയ്യാൻ തന്റെ മകൻ തന്നെ മുതിർന്നതിൽ അദ്ദേഹം കോപിഷ്ടനായി. ആങ്..ഹാ! നീ എന്റെ ദൈവങ്ങളെ തൊട്ടു കളിക്കുന്നുവോ?! വേണ്ട അക്കളി നിർത്തിക്കോ. ഇല്ലെങ്കിൽ നിന്നെ ഇനി ഇവിടെ കണ്ടുപോകരുത്. എന്നെന്നേക്കുമായി എന്നെ വിട്ടുപോയ്ക്കൊള്ളണം. باغ എന്നത് بَغْرയുടെ കർതൃപദമാണ്. അതിന്റെ അർത്ഥം അന്നിസാഅ് 127-ാം സൂക്തത്തിനു താഴെ വിശദീകരിച്ചിരിക്കുന്നു. ۞ ആയുഷ്കാലവും ദീർഘകാലവും മാണ്. പൊയ്ക്കോ, ഇനിയൊരിക്കലും എനിക്കു നിന്നെ കാണണ്ട എന്നാണ് مَلِيًّا وَجُرْنِي مَلِيًّا എന്ന വാക്യത്തിന്റെ താൽപര്യം. പഴയ ഗോത്ര വ്യവസ്ഥയിൽ യജമാനന്മാർക്ക് അടിമകളിലും പിതാക്കൾക്ക് മക്കളിലും അനിയന്ത്രിതമായ അധികാരവും സ്വാതന്ത്ര്യവുമുണ്ടായിരുന്നു. അവരെ കൊന്നാലും നാടു

കടത്തിയാലുമൊന്നും ആരും ചോദിക്കാനുണ്ടായിരുന്നില്ല. **حِمِّ** ൽ നിന്നുള്ളതാണ് **ارحمتك**. എറിഞ്ഞോടിക്കുന്നതിനും കല്ലെറിഞ്ഞു കൊല്ലുന്നതിനും ഈ പദം ഉപയോഗിക്കും. ഉടൻ സ്ഥലം വിട്ടില്ലെങ്കിൽ കല്ലെറിഞ്ഞ് കൊല്ലുകയോ ഓടിക്കുകയോ ചെയ്യുമെന്ന് ഭീഷണിപ്പെടുത്തുകയാണോ പിതാവ്.

47. **سلام عليك** ഒരു യാത്രാമൊഴിയാണ്. 'പൊയ്ക്കൊള്ളാം, ഇനി ബുദ്ധിമുട്ടിക്കുന്നില്ല അങ്ങേക്ക് നല്ലതുവരെട്ടെ' എന്നു സാരം. കണ്ടുമുട്ടുമ്പോഴെന്നപോലെ തമ്മിൽ പരിയുമ്പോഴും-അതു തെറ്റിപ്പിരിയലാണെങ്കിൽപോലും-സമാധാനമാശംസിക്കുക സുജന മര്യാദയാണ്. അവിവേകികൾ സംസാരിക്കാൻ വന്നാൽ സലാം പറഞ്ഞു പിന്മാറുകയാണ്-യഥാർഥദൈവദാസന്മാരുടെ സലാം വമെന്ന് 25:63-ൽ പ്രസ്താവിച്ചിരിക്കുന്നു. 28:55 ൽ പറയുന്നതിങ്ങനെയാണ്:

وَإِذَا سَمِعُوا اللَّغْوَ أَعْرَضُوا عَنْهُ وَقَالُوا لَنَا أَعْمَلُنَا وَلَكُمْ أَعْمَلُكُمْ سَلَامٌ وَعَلَيْكُمْ لَا تَنْتَعَى الْجَنَّةَ

(അവർ കെട്ടു വർത്തമാനങ്ങൾ കേട്ടാൽ അകന്നു മാറുന്നു. അവരോടു പറയും: ഞങ്ങൾക്ക് ഞങ്ങളുടെ ജോലി നിങ്ങൾക്കു നിങ്ങളുടെ ജോലിയും. നിങ്ങൾക്കു സലാം. വിവേകശൂന്യരിൽ ഞങ്ങൾക്കു താൽപര്യമില്ല.)

ഇബ്റാഹീം നബി വിഗ്രഹാരാധകനായ പിതാവിന് സലാം ചൊല്ലിയത് അവിശ്വാസികളെ സലാം കൊണ്ടഭിവാദ്യം ചെയ്യാമെന്നതിന് തെളിവുകൊടുക്കുന്നു. അവിശ്വാസികളെ കണ്ടുമുട്ടുമ്പോൾ ആദ്യം സലാം പറയുന്നത് വിശ്വാസിയൊരാൾക്ക് എന്നാണ് വലിയൊരു വിഭാഗം പണ്ഡിതന്മാരുടെ പക്ഷം. അവർ അഭിവാദ്യം ചെയ്താൽ പ്രത്യേകിച്ച് ചൊല്ലാം. "യഹൂദന്മാർക്കും നസ്രായർക്കും നിങ്ങൾ സലാം കൊണ്ടു തുടങ്ങേണ്ട" എന്ന് പ്രവാചകൻ പ്രസ്താവിച്ചതായി ബുഖാരിയും മുസ്ലിമും ഉദ്ധരിച്ചിട്ടുള്ള നിവേദനമാണിത് പ്രമാണം. അവിശ്വാസികൾക്ക് സലാം പറയുന്നതും, സലാം തുടങ്ങുന്നതും മുസ്ലിമിന് അനുവദനീയമാണെന്ന് മറ്റൊരു വിഭാഗം പണ്ഡിതന്മാർ വിശ്വസിക്കുന്നു. സുറ: അൽമുന്തഹിനയിലെ 8-ാം സൂക്തമാണവരുടെ മുഖ്യപ്രമാണം:

لَا يَنْهَى كُمْ اللَّهُ عَنِ الَّذِينَ لَمْ يُقَاتِلُوكُمْ فِي الدِّينِ وَلَا يَخْرُجُوكُمْ مِنْ دِيَارِكُمْ أَنْ تَبَرُّوهُمْ وَتُقْسِطُوا إِلَيْهِمْ إِنَّ اللَّهَ يُحِبُّ

الْمُقْسِطِينَ

"മതത്തിന്റെ പേരിൽ നിങ്ങളോട് യുദ്ധം ചെയ്തിട്ടില്ലാത്തവരും നിങ്ങളെ വീടുകളിൽനിന്ന് ആട്ടിയോടിച്ചിട്ടില്ലാത്തവരുമായ ആളുകളോട് നന്മയിലും നീതിയിലും വർത്തിക്കുന്നത് അല്ലാഹു വിലക്കുന്നില്ല. തീർച്ചയായും നീതിമാന്മാരെ അല്ലാഹു സ്നേഹിക്കുന്നു." മുസ്ലിംകളും മുശ്ശികുകളും യഹൂദരും ഉൾപ്പെട്ട ഒരു സദസ്സിന് നബി(സ) സലാം പറഞ്ഞതായി പ്രബലമായ ഹദീഥ് ഉണ്ട്. ഇബ്നു മസ്ഊദ്, അബൂഉമാമ, സുഹ്യാൻ ബിൻ ഉയൈനഃ എന്നിവരുൾപ്പെടെ നിരവധി പൂർവസൂരികൾ അവിശ്വാസികൾക്ക് സലാം ചൊല്ലാറുണ്ടായിരുന്നതായി പ്രസ്താവിക്കപ്പെട്ടിരിക്കുന്നു. അത് സഹവർത്തിത്വത്തിന്റെ ബാധ്യത-**حق الصحبة**-ആണെന്നാണ് ഇബ്നു മസ്ഊദ് പറഞ്ഞത്. മുസ്ലിം അമൂസ്ലിം ഭേദമെന്യെ

മുതിർന്നവർക്കും കുട്ടികൾക്കുമെല്ലാം സലാം ചൊല്ലിയിരുന്ന അബൂഉമാമയോട് അതെപ്പറ്റി ചോദിച്ചപ്പോൾ പറഞ്ഞു. "സലാം പ്രചരിപ്പിക്കാൻ നാം കൽപ്പിക്കപ്പെട്ടിരിക്കുന്നു." സത്യനിഷേധിയോട് സലാം ചൊല്ലുന്നതിനെക്കുറിച്ച് അന്വേഷിച്ചയാളോട് ഇമാം ഔസാഇ പറഞ്ഞു: "നിങ്ങൾ സലാം ചൊല്ലിയെങ്കിൽ നിങ്ങൾക്കുമുമ്പ് എത്രയോ സജ്ജനങ്ങൾ സലാം ചെല്ലിയിട്ടുണ്ട്. നിങ്ങൾ അത് വർജിച്ചുവെങ്കിൽ നിങ്ങൾക്കുമുമ്പ് എത്രയോ സജ്ജനങ്ങൾ വർജിച്ചിട്ടുണ്ട്."

എന്ന വാക്യത്തിന് രണ്ടു മാനങ്ങളുണ്ട്. ഒന്ന്, ബഹുദൈവവിശ്വാസത്തിൽ നിന്നും തജ്ജന്യമായ അനാചാരങ്ങളിൽനിന്നും ശുദ്ധീകരിച്ച് അങ്ങയെ സന്മാർഗസ്ഥനാക്കാൻ പ്രാർഥിക്കാം. രണ്ട്, ബഹുദൈവവിശ്വാസവും വിഗ്രഹാരാധനയും അല്ലാഹു പൊറുത്തു തന്ന് അങ്ങയെ സ്വർഗസ്ഥനാക്കാൻ പ്രാർഥിക്കാം. ഒന്നാമത്തെ അർത്ഥത്തിലുള്ള **استغفار**-പ്രാർഥന സത്യനിഷേധികൾക്കും ബഹുദൈവാരാധകർക്കുംവേണ്ടി ചെയ്യാവുന്നതും ചെയ്യേണ്ടതുമാണ്. രണ്ടാമത്തെ അർത്ഥത്തിലുള്ള **استغفار** ദൈവനിഷേധിയോ വിഗ്രഹാരാധകനോ ആയി മരിച്ചുപോയവർക്കുവേണ്ടി ചെയ്യുന്നത് ഖുർആൻ വിലക്കിയിരിക്കുന്നു:

مَا كَانَ لِلنَّبِيِّ وَاللَّذِينَ آمَنُوا أَنْ يَسْتَغْفِرُوا لِلْمُشْرِكِينَ وَلَوْ كَانُوا أُولِي

قُرْبَىٰ مِنْ بَعْدِ مَا تَبَيَّنَ لَهُمْ أَنَّهُمْ أَصْحَابُ الْجَحِيمِ

(ബഹുദൈവാരാധകരുടെ പാപമോചനാർത്ഥം പ്രാർഥിക്കുക പ്രവാചകനും സത്യവിശ്വാസികൾക്കും ഭൂഷണമല്ല തന്നെ. അവർ ഉറ്റബന്ധുക്കളായിരുന്നാലും ശരി; അവർ നരകാവകാശികളാണെന്നു വ്യക്തമായിക്കഴിഞ്ഞിരിക്കെ-9:113).

ഇബ്റാഹീം നബി പിതാവിന്റെ പാപമുക്തിക്കായി പ്രാർഥിച്ചത് 26:86-ാം സൂക്തം ഉദ്ധരിക്കുന്നുണ്ട്. അത് അദ്ദേഹം ജീവിച്ചിരുന്ന കാലത്താവാം. എന്നാൽ 14:41-ാം സൂക്തം ഉദ്ധരിക്കുന്ന **رَبَّنَا اغْفِرْ لِي وَلِوَالِدَيَّ وَلِلْمُؤْمِنِينَ** എന്ന പ്രാർഥന നടത്തിയത് പുത്രൻ ഇസ്മായീലിനോടൊപ്പം കഅബ നിർമ്മിച്ച ശേഷമാണ്. അന്ന് ഇബ്റാഹീം നബിയുടെ പിതാവ് ജീവിച്ചിരിക്കാനിടയില്ല. പിതാവിനു വേണ്ടിയുള്ള അദ്ദേഹത്തിന്റെ പ്രാർഥനയെക്കുറിച്ച് അത്തൗബ 114-ാം സൂക്തം പറയുന്നു:

وَمَا كَانَ اسْتِغْفَارُ إِبْرَاهِيمَ لِأَبِيهِ إِلَّا عَن مَّوْعِدَةٍ وَعَدَهَا إِيَّاهُ

فَلَمَّا تَبَيَّنَ لَهُ أَنَّهُ عَدُوٌّ لِلَّهِ تَبَرَّأَ مِنْهُ إِنَّ إِبْرَاهِيمَ لَأَوَّاهٌ حَلِيمٌ

"എന്നാൽ ഇബ്റാഹീം തന്റെ പിതാവിനുവേണ്ടി പാപമോചനം തേടിയതോ, അദ്ദേഹം പിതാവിനോട് ചെയ്തിട്ടുണ്ടായിരുന്ന ഒരു പ്രതിജ്ഞ പാലിക്കാൻവേണ്ടി മാത്രമായിരുന്നു. പിതാവ് അല്ലാഹുവിന്റെ ശത്രുവാണെന്ന് തെളിഞ്ഞു കഴിഞ്ഞപ്പോൾ ഇബ്റാഹീം അയാളെ പരിത്യജിച്ചു. ഇബ്റാഹീം ഏറെ അലിവുള്ളവനും സഹനശീലനും തന്നെയായിരുന്നു."

എന്ന വാക്യത്തെ 'അവൻ എന്നോട് ഏറെ കനിവുള്ളവനാകുന്നു' എന്നാണ് തർജ്ജമ ചെയ്തിരിക്കുന്നത്. കനിവും ഔദാര്യവുമുള്ളവൻ എന്നും സൂക്ഷ്മമായ അറിവുള്ളവൻ എന്നും **حنيف** ന് അർത്ഥമുണ്ട്. രണ്ടാമത്തെ അർത്ഥത്തിലെടുത്താൽ അല്ലാഹു എന്റെ ആഗ്രഹങ്ങളും താൽപര്യങ്ങളും സൂക്ഷ്മമായി അറിഞ്ഞു പ്രവർത്തിക്കുന്നുവെന്നാകും ആശയം. ■